

פלסטינים בסכנת העברה בכפייה

עובדות

- בין 2009 ל-2016 הרסו הרשויות הישראליות או תפסו יותר מ-4,800 מבנים בבעלות פלסטינית בגדה המערבית, בעיקר בשטח C ובירושלים המזרחית.
- לפחות מ-1% משטח C ולכ-13% מירושלים המזרחית יש תוכניות מאושרות, המתירות לפלסטינים להגיש בקשות להיתרי בנייה.
- בשנים 2009-2016 עמד שיעור האישור הממוצע של בקשות שמגישים פלסטינים להיתרי בנייה בשטח C פחות מ-3%. נכון לעכשיו תלויים ועומדים נגד נכסים פלסטיניים בשטח C יותר מ-12,500 צווי הריסה.
- יותר מ-70% מהקהילות הממוקמות בשלמותן או ברובן בשטח C אינן מחוברות לרשת המים ונאלצות להסתמך על מים המובלים במכליות, שמחירם יקר מאוד.
- 46 קהילות בדואיות פלסטיניות במרכז הגדה המערבית שבהן חיים כ-8,000 פלסטינים, רובם פליטים פלסטינים רשומים, נבחרו על ידי הרשויות הישראליות ל"יישוב מחדש" במספר אתרים שיועודו לכך.
- כמעט 30% משטח C מוגדרים כ"שטחי אש" לאימונים צבאיים ישראלים, שהמגורים בהם או הגישה אליהם אסורים. יותר מ-6,200 הפלסטינים הגרים בשטחים אלה מצויים בסכנת פינוי.
- גישתם של חקלאים פלסטיניים לאדמות שבין גדר ההפרדה לקו הירוק מוגבלת ל-84 שטחים חקלאיים, ש-65 מהם פועלים רק בעונת המסיק.
- מאז 1967 נשללו תעודות הזהות של יותר מ-14,400 פלסטינים תושבי ירושלים המזרחית.
- לפחות שליש מהפלסטינים בירושלים המזרחית גרים בבתי שנבנו בלא רישיון, ונתונים בסכנת הריסה וגירוש. יותר מ-800 פלסטינים מצויים בסיכון לפינוי מבתיהם בשל תביעות משפטיות שרובן הוגשו על ידי עמותות מתנחלים.
- כמעט שליש מיחידות הדיור בשטח העיר חברון הנפגע על ידי התנחלויות ננטשו על ידי בעליהן הפלסטינים ונותרו ריקות.

לקו הירוק ובאדמות חקלאית בתוך התנחלויות או סביבן, שניתן להגיע אליהן רק במשך ימים ספורים בשנה. הגישה לשטחי מרעה מסורתיים בשטחים שהוגדרו כ"שטחי אש" אסורה. הגבלות חמורות מוטלות על העיבוד חקלאי או המרעה בשטחים שהוכרו "שמורות טבע".

הרשויות הישראליות אפשרו למתנחלים להשתלט על נכסים בלב שכונות פלסטיניות בירושלים המזרחית ובעיר חברון (H2) ולהקים בהן התנחלויות. במקרים רבים כלל התהליך גירוש של משפחות שהתגוררו בנכסים אלה, ויצר שורה של הגבלות על מי שגרים בקרבתם, לרבות הגבלות על השימוש במרחב הציבורי, על צמיחה למגורים ועל חופש התנועה.

החוק הישראלי רואה ברוב הפלסטינים החיים בירושלים המזרחית המסופחת "תושבי קבע" של ישראל. אף שמעמד זה מעניק לבעלי מספר זכויות סוציאליות וכלכליות, ניתן לבטלו בנימוקים שונים, ובכך לאלץ אנשים לעזוב את העיר או למנוע מהם לשוב אליה. נוהג זה יושם בעיקר כלפי פלסטינים שלא הצליחו להוכיח כי ירושלים היא "מרכז החיים" שלהם, או כאלה שהשיגו מעמד תושב במדינה אחרת.

פלסטינים רבים ברחבי השטח הפלסטיני הכבוש, במיוחד בשטח C, ירושלים המזרחית ושטח ההתנחלות בעיר חברון (H2) מצויים בסכנת העברה בכפייה. מרכיבי מדיניות ונהגים ישראלים מסוימים המוחלים על אזורים אלה יוצרים סביבה כופה, הדוחקת את רגליהם של על פלסטינים מקהילותיהם.¹ אלה כוללים הריסה ואיום בהריסה של בתים, בתי ספר ומקורות מחיה; מניעת תשתית שירותים; הגבלות על הגישה לאדמות חקלאיות ולאדמות מרעה; אכיפה לקויה של החוק על מתנחלים אלימים; קידום פעיל של תוכניות "יישוב מחדש"; ביטול זכויות תושבות ועוד.

בשל משטר התכנון והמגביל והמפלה המיושם בשטח C ובירושלים המזרחית, פלסטינים אינם יכולים הלכה למעשה להשיג את היתרי הבנייה הישראליים הדרושים. אדמות ציבור ואדמות שהופקעו בשטחים אלה הוקצו באופן כמעט בלבדי להתנחלויות או לצבא הישראלי. כיוון שרוב האדמות הפרטיות הוגדרו כקרקע חקלאית או כ"שטחים ירוקים", או שלא קיבלו תוכנית מתאר, נמנע מתן היתרים בשטחים אלה. לפלסטינים לא נותרה ברירה אלא לבנות בלא היתרים, בניסיון למצוא מענה לצורכי הדיור והמחיה שלהם, ולהסתכן בכך בהריסה או בעקירה, או לעבור לגור במקומות אחרים.

כיוון שהגישה לשטחים חקלאיים גדולים ברחבי שטח C אסורה או נתונה להגבלות קשות, נפגעת מחייתן של קהילות פלסטיניות, במיוחד בשטחים שבין גדר ההפרדה

¹ "עקירה ויישוב מחדש באתרי המגורים חלופיים, כתוצאה מצווי הריסה, וסביבה כופה, עלולים להוות העברה בכפייה של יחידים או רבים וגירוש בכפייה, הנוגדים את מחויבותיה של ישראל מתוקף המשפט ההומניטרי הבינלאומי ומשפט זכויות האדם הבינלאומי". דוח מזכ"ל האו"ם, 20, A/HRC/31/43, בינואר 2016, פסקה 68.

